

י"א סיון, תשע"ב. 1.6.2012

גיליון מס' 311

פרשת נשא

ויקריבו הנשאים את חנוכת המזבח

מאת הרב בנימין הולצמן. קיבוץ מעלה גלבוע

אנו קוראים בפרשת נשא על "חנוכת המזבח", "ב יום החל מ"ביום כלות משה להקים את המשכן". מיד מתעוררת השאלה על היחס בין חנוכת מזבח זו לבין מעמד "היום השמיני", בו מתארת התורה (בפרשת שמיני) את יומו הראשון של המשכן.

כבר נחלקו הפרשנים בשאלת תאריכי האירועים: יש אומרים ששבעת ימי המילואים התחילו בכ"ג אדר, היום השמיני היה בר"ח ניסן, ואז החלו קרבנות הנשאים עד י"ב בחודש; ויש אומרים כי ימי המילואים החלו בר"ח ניסן, והנשאים הביאו קרבנותיהם מהיום השמיני עד י"ט בניסן (ראה למשל ראב"ע הארוך שמות מ', ב).

לא נדון כאן כלל בסדר האירועים ובתאריכיהם, אולם נבחין בין שני מעמדים שונים: האחד הוא היום השמיני, הבא לאחר שבעת ימי המילואים, ששיאו בירידת האש מהשמים. והשני הוא יום כלות משה להקים את המשכן, הנזכר מלבד בפרשתנו גם בסוף ספר שמות, ועליו נאמר (שמות מ', לג-לד): "... וַיְכַל מֹשֶׁה אֶת הַמִּלְאָכָה. וַיְכַס הָעֲנָן אֶת אֹהֶל מוֹעֵד, וַיִּכָּבֹד ה' מֵלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן". אם אירעו מעמדות אלו בימים שונים – ודאי שיש להבין את משמעותו של כל אחד מהם. אך גם למפרשים ששניהם אירעו בא' בניסן, עדיין נשים לב שבחורה התורה לתארם בנפרד, בספרים שונים, ומכאן שגם עלינו להבינם בנפרד.

היום השמיני למילואים מציין את ירידת השכינה למשכן. לאחר הכנות מרובות שכללו את הקדשת הכהנים ומשיחת כלי המשכן, מקריבים אהרון ובניו את קורבנות היום בדקדוק, עד אשר "וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה', וַתֹּאכַל עַל הַמִּזְבֵּחַ אֶת הָעֹלָה וְאֶת הַחֲלָבִים" (ויקרא ט', כג). הפועלים היחידים הם הכוהנים, ואילו כל העם נקהלו אל אוהל מועד. תפקיד העדה במעמד זה פסיבי למדי – להתברך: "וַיִּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל אֹהֶל מוֹעֵד, וַיִּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת הָעָם, וַיֵּרָא כְבוֹד ה' אֶל כָּל הָעָם" (שם כג), ופעולה נוספת שעושה העם – שמח בהתגלות השכינה: "וַיֵּרָא כָּל הָעָם וַיִּרְאוּ, וַיִּפְּלוּ עַל פְּנֵיהֶם".

בפרשתנו, לעומת זאת, אנו קוראים על מעמד בעל אווירה שונה: הכהנים לא נזכרו כלל בחנוכת המזבח (למרות שמסתמא הם שהקריבו את הקורבנות). ירידת השכינה לא היתה באש, כביום השמיני, אלא בענן שמלא את המשכן (כפי שראינו למעלה). מטרת השראת השכינה אינה בקורבנות הקריבים המזבח, אלא בענן מעל ארון העדות, כדברי הפסוק המסיים את הפרשיה: "וַיִּבֹא מֹשֶׁה אֶל אֹהֶל מוֹעֵד לְדַבֵּר אִתּוֹ, וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל מִדְּבַר אֱלֹהִים מֵעַל הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל אֹרֶן הָעֵדוּת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרִבִּים, וַיְדַבֵּר אֵלָיו" (במדבר ח', פט). "גיבורי" המעמד הם שני עשר הנשאים, נשיא לכל שבט. שבטי העם הם הם מרכז ותכלית המעמד.

אם כן, מעמד "היום השמיני" מבטא באש שירדה מהשמים אל המזבח את המשכן בו שורה השכינה. ההתקרבות לא-ל נעשית על ידי הקרבת הקורבנות, בה הכוהנים מבצעים את עבודת הקודש בפועל, בעוד העם מתברכים מנוכחות ה'. לעומת זאת, חנוכת המזבח שבפרשתנו מתארת משכן שמבטא את השכינה בעם כולו, על כן חנוכתו צריכה להיות על ידי נציגי שנים עשר שבטי ישראל, והקורבנות אינם עיקר, אלא הא-ל המדבר מעל הכפורת.

הדברים מבטאים שתי מטרות למשכן. הראשונה – מקום המציין את שכינת הא-ל באש ובקורבן, מקום אליו יכול האדם מישראל להביא קורבנו ולהתברך. והשניה – מקום דיבור ה', בו לכל ישראל חלק ונחלה בעבודת ה' בפועל.

אולם דומה שכל זה בהיות ההיכל על יסודותיו ומקדש הקודש על מכוונותיו, אך היום, כשהתפילות כנגד הקורבנות וערבה תפילתנו כעולה וכקורבן, נראה ש"נצחה" זמנית תפיסתה של פרשתנו – אמנם יש שאמרו שיש מהתפילות בבית הכנסת העולות גם על "העם שבשדות", אולם התפישה הרווחת היא שבזמן החורבן אין לנו תחליף לעבודת ה' שנעשית על ידי הכוהנים בעבור העם, אלא אין הדבר תלוי אלא בנו.

הרב בנימין הולצמן, נשוי לעדי ואב לשישה. רב קיבוץ מעלה גלבוע ור"מ בישיבת הקיבוץ הדתי.

אפשר לקבל את דף פרשת השבוע של הקיבוץ הדתי בדואר אלקטרוני או לראות אותו באינטרנט באתר של תנועת הקיבוץ הדתי בכתובת: www.kdati.org.il/parashat/hashavua.htm כדי לקבל את הדף כל שבוע בדואר אלקטרוני, יש לשלוח הודעה אל: webmaster@kdati.org.il ולרשום subscribe בשורת הנושא. כדי להפסיק, יש לכתוב unsubscribe בשורת הנושא. תגובות למאמרים וכן הצעות לכתוב מאמרים, יש לשלוח אל: amudim@kdati.org.il אתר האינטרנט של הקיבוץ הדתי: www.kdati.org.il